ולאו מקל וחומר קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי מטמאין משקין הבאין מחמת שרץ לא כל שכן דיו לבא מן הדין להיות כנדון יטמא דרישא היכי דריש מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא לטמא את המשקין אתה אומר לטמא את המשקין או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאין מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי הא מה אני מקיים יטמא לטמא את המשקין שהן עלולין לקבל טומאה מאי איריא משקין משום דעלולין לקבל טומאה תיפוק ליה משום דליכא מידי אחרינא ה"ק וכ"ת אוכל חמור דמטמא משקין ניטמייה לכלי ההוא חומרא דמשקין הוא משום דמשקין עלולין לקבל טומאה ומה היא עלילתן שמקבלין טומאה שלא בהכשר יטמא דאין עושה כיוצא בה מהכא נפקא מהתם נפקא[ה] [1]וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא טמא ואין עושה טומאה כיוצא בה חד במשקין הבאין מחמת שרץ וחד במשקין הבאין מחמת כלי וצריכי דאי אשמועינן במשקין הבאין מחמת כלי משום דלא חמירי אבל במשקין הבאין מחמת שרץ דחמירי אימא עושה טומאה כיוצא בה ולשמעינן משקין הבאין מחמת שרץ וכ"ש משקין הבאין מחמת כלי [ו]מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא א"ל רבינא לרב אשי והא אמר רבא לא ר' יוסי סבר כר' עקיבא ולא ר"ע סבר כר' יוסי אמר ליה רבי יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה וליה לא ס"ל אמר ליה רב אשי לרב כהנא בשלמא ר' יוסי לא סבר לה כר"ע [ז]דתניא א"ר יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי מן התורה דכתיב [2]והבשר אשר יגע

בכל

ולאו מק"ו קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי. וא"ת נילף מק"ו דאוכל ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין שרץ גופיה לא כל שכן והשתא נימא דבין משקין ובין אוכל מטמא כלי וי"ל דע"כ אין אוכל מטמא כלי אפילו בא מחמת שרץ מק"ו דמשקין הבאין מחמת כלי שמטמא אוכל ואין מטמא כלי אוכל הבא מחמת שרץ שאין מטמא אוכל [מהוא טמא] איתו דין שלא יטמא כלי: **דיו** לבא מן הדין להיות כנדון. הקשה הרב רבי יעקב דאורלינ"ש אם כן יהיו משקין הבאין מחמת שרץ שניים כמשקין הבאין מחמת כלי ואהני קל וחומר דמטמו ואהני דיו דהוו שניים דכה"ג אמרינן בכילד הרגל (ב"ק כה:) גבי קל וחומר דמפץ במת לימא אהני קל וחומר לטומאת ערב ואהני דיו לאפוקי מטומאת ז' וגבי קרן בחצר הניזק[ח] אמרינן נמי אהני קל וחומר לנזק שלם ואהני דיו למגופו ואומר ר"י דלא קשה דהכא לא אשכחן מידי שנגע בשרץ שלא יהיה ראשון הלכך אין לחלק אבל גבי מת אשכחן דבר הנוגע בו שלא יהיה אלא ראשון כגון אוכלים וכלי חרס ונזק שלם מגופו תרי מילי נינהו אבל אין לתרץ משום דליכא למימר ק"ו הכי ומה אדם וכלים שאין מיטמא מאויר כלי חרס מיטמא משרץ משקין שמיטמא מאויר כלי חרס לא כל שכן שמיטמא משרץ דהשתא נמי איכא למימר דיו כדמוכח בכילד הרגל (שם): **וכי** תימא אוכל חמור דמטמא משקין. הוי מצי למילף דאין אוכל מטמא כלי מקל וחומר ומה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי: **ומהו** עלילותן שמקבלין טומאה בלא הכשר. תימה לר"י דאכתי לא הוי קל וחומר דהא עלילותן לא מהני להו לקבל טומאה ממשקין ולענין אוכל מהני להו א"כ אוכל חמור ולעיל דיליף דמשקה לא מטמא כלי לא מצי למילף בק"ו מאוכל שמטמא משקה ואין מטמא כלי משקה דלא מטמא משקה לא כ"ש דהיא גופא מנלן דאוכל לא מטמא כלי ועוד דמשקין חמור מאוכל דמטמא אוכל והכא לא מצי למיעבד ק"ו כדלעיל דמה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל הבא מחמת כלי לא כ"ש דמ"מ אוכל הבא מחמת שרץ מנלן: **ומה** מחוסר כפורים. אפי' מאן דלית ליה דיו אפילו היכא דמיפרך קל וחומר הכא מודה דכמה מלינו ילפינן שלישי ממחוסר כפורים דמחוסר כפורים כשלישי הוא שאינו עושה כלום בתרומה ופוסל בקודש והוא הדין בכל שלישי הלכך אלים קל וחומר דהכא ולא שייך למימר דיו מה התם שלישי ותו לא אף כאן שלישי ותו לא: **למדנו** שלישי מן התורה. נימא ליה להביא מקרא וה"מ למידרש שלישי לקודש קל וחומר מטבול יום ורש"י פירש דלהכי איצטריך למימר למדנו שלישי מן התורה דלא תימא דיו אבל השתא דלמדנו מן התורה לא אמרינן דיו משום דמיפרך קל וחומר:

ניתני

[ד]ומשני **משקין הבאין מחמת שרץ מי כתיבי**. בדאוריית' ממשקין מחמת כלי הוא דאתו ומה כו' וכיון דמינייהו הוא דילפי דיו למשקין שנגעו בשרץ הבאין מן הדין דמשקין שנגעו בכלי להיות כנדון מה אלו אין מטמאין כלי אף אלו אין מטמאין כלי: **יטמא דרישא**. גבי אוכל היכי דריש ליה ר"ע: **משקה שמטמא אוכל**. כדאמרן לעיל[ה] אינו מטמא כלי כדאמרן[ו] אוכל שאין מטמא אוכל דאין טומאה עושה כיוצא בה אינו דין כו'. והוא הדין דמצי למימר נמי קל וחומר מיניה וביה כדאמרן גבי משקין דנימא הכי מה כלי שמטמא את האוכל הזה אינו מטמא כלי אוכל שבא מחמת כלי כו' אלא משום דהדר מצטריך ליה למימר כדלעיל ואימא הני מילי אוכל הבא מחמת כלי אבל אוכל הבא מחמת שרץ לטמא כלי וניחא ליה למילף ממשקה דאוקימנא בהו דלא שנא נגעו בשרץ לא שנא ניטמאו מן הכלי לא מטמאו כלי: **וכי תימא אוכל חמור**. ממשקה דאילו משקה אין מטמא משקה ואילו אוכל קאמרת מטמא משקה הלכך אע"ג דאין משקה מטמא כלי יהא אוכל מטמא כלי: **ההוא**. דאוקימנא האי יטמא דאוכל לטמא משקה חומרא דמשקין היא דעלולין לקבל טומאה: **יטמא דאין עושה כיוצא בה**. כלומר השתא דרשינן יטמא יטמא והאי דקרינן בתרוייהו (א) יטמא ללמדך מיעוט דאין מטמא כיוצא בו כגון אוכל אוכל ומשקה משקה: **הוא**. מיעוטא ואוכל דכוותיה קא ממעט: **חד**. למעוטי משקין הבאין מחמת שרץ אע"ג דלא כתיבי בהאי קרא משקין דכי יותן מים על זרע וגו' דמשמע (ב) אפילו שנגע בהן שרץ לאחר שניגבו מיהו גלי באוכל והוא הדין למשקה: **וחד במשקין הבאין מחמת כלי**. ההוא יטמא דלעיל איירי בבאין מחמת כלי: **והא אמר רבא לא רבי יוסי**. דלקמן דדריש ק"ו ממחוסר כפורים סבר לה כר' עקיבא שיהא שני עושה שלישי בחולין ולא רבי עקיבא סבר לה כרבי יוסי במאי דמייתי לקמן רביעי בקודש מקל וחומר ממחוסר כפורים ומילתיה דרבא פרשוה רב אשי ורב כהנא לקמן בסמוך וכיון דאית ליה לרבי יוסי משקין מטמאין אחרים דאורייתא לא משכח רביה אלא מיטמא דדריש יטמא על כרחך אית ליה שני עושה שלישי בחולין דהא בין יטמא דאוכלין בין יטמא דמשקין אשני כתיבי: **בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה**. להא דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא מיבעי ליה למדרש יטמא יטמא אליבא דר"ע אמרה דדריש ליה גבי אוכלין וקא"ר יוסי הואיל ודריש ר"ע יטמא אית ליה דמשקין מטמאין אחרים דאורייתא אבל רבי יוסי לא סבירא ליה טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ולא דריש יטמא יטמא: **בשלמא רבי יוסי לא סבר ליה כר"ע**. דשני עושה שלישי בחולין: **דתניא אמר רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שפסול ודין הוא מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה**. כדילפינן ביבמות פרק הערל (ד' עד:) מקראי טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה כדכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים: **אסור בקודש**. כדיליף התם מוכפר עליה הכהן וטהרה (שם יב) מכלל שהיא טמאה עד עכשיו: **שלישי שפסול בתרומה**. לרבנן דפליגי אדר' עקיבא ונפקא לן בקל וחומר מטבול יום ומה טבול יום דמותר בחולין אסור בתרומה שני שפסול בחולין אינו דין שיעשה שלישי בתרומה במסכת סוטה בפרק כשם שהמים בודקין[ז] ובקודש דין הוא שיעשה בה רביעי מקל וחומר ממחוסר כפורים: **ולמדנו שלישי בקודש מן התורה**. דלא תימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה תרומה עושה שלישי ותו לא אף זה קודש יעשה שלישי ותו לא דמשום שלישי לא אצטריך לן קל וחומר דמן התורה למדנו שלישי וכי אתא ק"ו לרביעי הוא דאתא דקיימא לן בב"ק פ' שני (ד' כה.) דהיכא דמיפרך ק"ו לא אמרינן דיו:

בכל

תורה אור השלם

1. וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח
2. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט

רבינו חננאל

מק"ו מייתינן ליה הכי, ומה כלי הבא מחמת שרץ מטמא את המשקין, דתנינן בתורת כהנים. אם כן למה נאמר משקה בכל כלי יטמא, מלמד שהכלים מטמאין את המשקה, שרץ שמטמא את הכלי אינו דין שיטמא משקין. וכיון שטומאת משקין מחמת שרץ בק"ו גמר לה מן הכלי, אמרינן דיו לבא מן הדין. והן משקין הבאין מחמת שרץ, להיות כנדון. והוא הכלי, מה כלי אין מטמא כלי שאין טומאה עושה כיוצא בה, אף משקין הבאין מחמת שרץ לא יטמאו את הכלי. יטמא דרישא לטמא האוכל את המשקה. ואימא לטמא האוכל את הכלי, אמרת ק"ו ומה משקה המטמא אוכל אין מטמא כלי. אוכל שאין מטמא אוכל כיוצא בו אינו דין שלא יטמא כלי, הא מה אני מקיים יטמא דרישא דקרא לטמא את המשקין שהן עלולין לקבל טומאה. ודחינן לא צריכת לכולי האי, חדא דליכא מידי אחרינא לרבוייה, כי מה יטמא מן האוכל כלים, הרי דחינום ק"ו שלא יטמאו מן האוכל, וכל שכן אדם, לא נשאר אלא אוכלין ומשקין, אוכלין ליכא למימר דהא אין טומאה עושה כיוצא בה, לא נשארו אלא המשקין, ותו מפני שהן עלולין לקבל טומאה שלא בהכשר כו'. ואין טומאה עושה כיוצא בה מהתם נפקא, וכי יתן מים על זרע וגו'. הוא טמא ואין עושה כיוצא בה. ואוקמה חד למשקין הבאין מחמת שרץ, וחד למשקין הבאין מחמת כלי וצריכא וכו'. זה כלו לדברי ר' יוסי דר' שמעון דאמרי לאוכלין טמאין לכלים טהורין, ואסיקנא ר' יוסי בשיטת ר' עקיבא אמרה ולא סבירא ליה כוותיה דיש טומאה שלישית בחולין, כמו שדרש ר' עקיבא בו ביום. וכן ר' עקיבא לא סבירא ליה כר' יוסי, דתניא ר' עקיבא אומר למד על ככר שני שעושה שלישי בחולין, ור' יוסי תני בתוספתא בסוף חגיגה מנין לרביעי בקודש שפסול, ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה, כדקיימא לן טבל ועלה אוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה, הביא כפרתו אוכל בקדשים, נמצא מעורב שמש מחוסר כפורים טהור בתרומה פסול בקדש. שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, למדנו שלישי לקדש מן התורה שנאמר והבשר אשר יגע

מסורת הש"ס

א) לעיל יד., ב) [לקמן עז: יומא מג. יבמות כב: קדושין ד. סוטה כט. ב"מ לד: סנהדרין מ: מא. זבחים פב: קנ: חולין קיח:], ג) סוטה כט: חגיגה כד. [ותוספתא דחגיגה פ"ג ה"ז], ד) [שייך לע"א], ה) [ע"א], ו) [ע"ש], ז) דף כט., ח) ב"ק יט:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יטמא לאין וכו' דקרינן בתרוייהו יטמא. נ"ב כלומר מדלא קרינן יְטַמֵּא: (ב) ד"ה חד למעוטי משקין וכו' משמע אפילו:

מוסף רש"י

ראין עושה טומאה כיוצא בה. ואין מטמא אוכל כיוצא בו (לעיל יד.). מנין לרביעי בקודש שהוא פסול. ולא אמרינן טהור הוא כבתרומה (סוטה כט.). ומה מחוסר כפורים. כגון טמאים הצריכים קרבן, כגון זב וזבה ויולדת ומצורע (שם). שלישי שפסול בתרומה. כדנפקא לן ק"ו במסכת סוטה (כט.) ומה טבול יום שמותר במעשר אסור בתרומה, שני שפסול במעשר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה (חגיגה כד.). אינו דין שיעשה רביעי בקודש. ולא אימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון, ומיהו הכי שלישי שפסול בתרומה דין הוא שיהא פסול לקודש, דאם כן בטיל ליה האי קל וחומר, דשלישי בקודש לא אצטריך, דלא מיבעיא, דכי היכי דבתרומה איתעביד בקל וחומר מטבול יום, הכי נמי אתי קודש בהאי ק"ו, אלא אפילו מן התורה למדנוהו, והיינו דקאמר דלמדנו שלישי בקודש מן התורה, הלכך לא אמרינן דיו ליה ק"ו (סוטה כט.) והיכי דמיפרך ק"ו לא אמרינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון, כדאמרינן בב"ק (כה.). ולמ"ד נמי אמרינן דיו, הני מעלות דרבנן נינהו ולאו דאורייתא, והאי דנקט ולמדנו שלישי בקודש, מלתא היא דאשמעינן דשלישי לקדש מן התורה הוא (חגיגה כד.).